

XI BIBLIJNE DNI LOWAŃSKIE

Katolicki Uniwersytet w Louvain (Belgia) urządza co roku sesje poświęcone studium Pisma św. W dniach 24—26 sierpnia br. odbyły się jedenaste z kolei sesje Lowańskich Dni Biblijnych. Zgromadziły one około 200 biblistów katolickich i protestanckich z kilkunastu krajów Europy. Ze względu na przypadające w bieżącym roku 1900-lecie napisania listu do Rzymian, cały cykl wykładów poświęcony był tematyce Pawłowej.

W auli Collège du Saint-Esprit, w obecności ks. biskupa dra J. M. Charue, ordynariusza diecezji Namur, przemówienie inauguracyjne wygłosił ks. kan. dr A. Descamps, profesor egzegezy Nowego Testamentu na Uniwersytecie Lowańskim, organizator i przewodniczący tegorocznego zjazdu. Podkreślił on aktualność myśli teologicznej Apostoła narodów dla życia i nauki współczesnego nam chrześcijaństwa.

Pierwszy wykład, poświęcony Pawłowej nauce o mistycznym Ciele Chrystusa, wygłosił ks. prof. J. Havet z Namur (Belgia). Wykazał on w sposób przekonujący słuszność opinii ks. prof. L. Cerfaux, zdaniem którego Chrystus mistyczny listów Pawłowych nie jest jakimś ciałem zbiorowym, ale konkretną osobą Chrystusa Pana, który przez łaskę żyje w nas i w sobie nas wszystkich jednoczy. Po przerwie obiadowej zebrani wysłuchali referatu ks. kan. dra H. Van den Bussche, profesora Wyższego Seminarium Duchownego w Gandawie (Belgia) oraz Instytutu Wiedzy Religijnej w Louvain. Mówił on o zadaniu profesora seminarium w zapoznaniu kleryków z listami i nauką św. Pawła. Zdaniem prelegenta należałoby wyklądać listy Pawłowe w świetle kolejnych etapów życia i prac Apostoła, wyjaśniając w sposób ciągły znaczną część jego listów i zwracając uwagę alumnów na frazeologię i sposób argumentowania św. Pawła. Prof. Van den Bussche sądzi również, że na ostatnim roku teologii wykłady Pisma św. mogłyby z pożytkiem być poświęcone teologii biblijnej, przy czym profesor Nowego Testamentu wyłożyłby przewodnie myśli teologii Pawłowej. Następnie zabrał głos ks. prof. J. Cambier SDB. z Louvain, który przeprowadził egzegezę II Kor. 5, 16. Bronił on interpretacji, według której św. Paweł miałby tu na myśli swoją czysto przyro-

dzoną znajomość Chrystusa i swoje wręcz wrogie doń usposobienie przed swym nawróceniem na drodze do Damaszku. Ostatni referat dnia wygłosił dr M. Testuz, docent uniwersytetu genewskiego (Szwajcaria), który zapoznał zebranych z nowo odkrytą apokryficzną korespondencją św Pawła z Koryntianami zawartą w greckim kodeksie papirusowym Bodmer X, a pochodzącą zdaniem prelegenta z kół gnostycznych spod końca II w.

W drugim dniu obrad bardzo cenny wykład o pojęciu słowa Bożego w listach św. Pawła wygłosił prof. H. Schlier z Bonn (NRF). Następnie ks. prof. B. Rigaux O.F.M. z Louvain podał w mistrzowski wprost ujęciu obecny stan egzegezy listów Pawłowych i współczesne kierunki interpretacji myśli Apostoła. Po południu prof. W. C. Van Unnik z Utrechtu (Holandia) przeprowadził bardzo wnikliwą analizę pojęcia Nowego Przymierza u św. Pawła. Po przerwie zebrani wysłuchali dwóch jeszcze bardzo ważnych referatów — a mianowicie referatu ks. dra St. Lyonnet T.J., profesora Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie, który omówił znaczenie usprawiedliwienia, sądu i odkupienia w liście do Rzymian, oraz wykładu dra H. Riesenfelda, profesora na wydziale teologicznym uniwersytetu w Uppsali (Szwecja), który wykazał na podstawie analizy języka i stylu św. Pawła, iż Apostoł znał niektóre przynajmniej z przypowieści ewangelicznych i suponował tą samą znajomość u swych czytelników. Wykład ten należał z pewnością do najbardziej interesujących i sugestyjnych.

W trzecim dniu obrad ks. prof. L. Rood z Maastricht (Holandia) poddał szczegółowej analizie chrystologiczny tytuł: *Dunamis Theou* u używany przez św. Pawła. Następnie ks. prałat L. Cerfaux, słynny profesor uniwersytetu lowańskiego, poruszył raz jeszcze zawiły problem autorstwa listu do Efezjan; wykazał on, iż choć teologiczne tematy listu, zestawione z równoległymi tematami listów do Rzymian, Koryntian i Galatów, dowodzą o pewnym postępie doktrynalnym, to jednak postęp ten idzie po linii wewnętrznego rozwoju tych samych myśli zasadniczych: św. Paweł pozostaje więc najodpowiedniejszym kandydatem na autora listu do Efezjan.

Po tym ostatnim referacie ks. prof. A. Descamps streścił i podsumował wyniki całego cyklu wykładów poświęconych listom i myśli św. Pawła zaznaczając iż wszystkie referaty zostaną integralnie opublikowane jako V tom serii *Recherches Bibliques*.

Warto jeszcze zaznaczyć, że w salach Collège du Saint-Esprit została urządzona z okazji zjazdu wspaniała wystawa najnowszych publikacji biblijnych przy udziale głównych wydawnictw naukowych tego zakresu. Uczestnicy mieli również możliwość zobaczenia filmu ilustrującego życie Chrystusa Pana.

Następne, tj. XII sesje Lowańskich Dni Biblijnych odbędą się w sierpniu 1960 r. Proponowano, by były one poświęcone tematyce Księgi Psalmów. Projekt ten spotkał się z aprobatą ogółu uczestników. Należy się więc spodziewać, że w przyszłym roku poruszy się na tych sesjach tak bardzo interesujące i aktualne problemy Psalterza.

Louvain

Ks. EDWARD LIPINSKI